

Tadqiqot.uz

**ЎЗБЕКИСТОН
ОЛИМЛАРИ ВА
ЁШЛАРИНИНГ
ИННОВАЦИОН
ИЛМИЙ-АМАЛИЙ
ТАДҚИҚОТЛАРИ
МАВЗУСИДАГИ КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ**

2021

- » Хуқуқий тадқиқотлар
- » Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар
- » Тарих саҳифаларидаги изланишлар
- » Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни
- » Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни
- » Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар
- » Педагогика ва психология соҳаларидаги инновациялар
- » Маданият ва санъат соҳаларини ривожланиши
- » Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши
- » Техника ва технология соҳасидаги инновациялар
- » Физика-математика фанлари ютуқлари
- » Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар
- » Кимё фанлари ютуқлари
- » Биология ва экология соҳасидаги инновациялар
- » Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари
- » Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

Crossref

**30 APREL
№27**

CONFERENCES.UZ

**"ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР"
МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА 27-КЎП ТАРМОҚЛИ
ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ
12 - ҚИСМ**

**МАТЕРИАЛЫ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ
27-МЕЖДИСЦИПЛИНАРНОЙ ДИСТАНЦИОННОЙ
ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИИ НА ТЕМУ "НАУЧНО-
ПРАКТИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ"
ЧАСТЬ-12**

**MATERIALS OF THE REPUBLICAN
27-MULTIDISCIPLINARY ONLINE DISTANCE
CONFERENCE ON "SCIENTIFIC AND PRACTICAL
RESEARCH IN UZBEKISTAN"
PART-12**

ТОШКЕНТ-2021

МАДАНИЯТ ВА САНЪАТ СОҲАЛАРИНИ
РИВОЖЛАНТИРИШ

1. Akramova Gulizarxon Yorqinjon qizi “OMMAVIY MADANIYAT” – MA’NAVIYAT KUSHANDASI	8
2. Mamasidiqov Ibroxim Mamasodiq o’g’li SAN’AT VA UNING SHAKLLANISH TARIXI	10
3. Usmonaliyev Ikromjon Murodjon og’li YOG’OCH O’YMAKORLIK SAN’ATI TARIXIDAN	13
4. Mamasidiqova Dilnoza Mamasodiq qizi ANTIK SAN’AT VA MADANIYAT TARIXI	15
5. Halimov Ibrohim Alisherovich MUSTAQILLIK SHAROITIDA MILLIY QADRIYATLARIMIZ, URF-ODATLARIMIZNI TIKLANISHI	17
6. Yakubova Nafisa Odiljanovna O’QUVCHILARGA BADIY NAQSH ISHLASHDA SHAKILLARINING TAVSIFI USULINI O’RGATISH	18
7. Bazarbayeva Aynura Bakhtiyarovna FEATURES OF THE CULTURE OF THE KOREAN PEOPLE	20
8. И.Салимова МИЛЛАТЛАРАРО ТОТУВЛИК СИЁСАТИНИ МУСТАҲКАМЛАШДА МИЛЛИЙ МАДАНИЙ МАРКАЗЛАРНИНГ ЎРНИ	22
9. Йўлдошева Азиза Зокир қизи ДЕВОРЛАРГА БИТГАН ОЛТИН ХАЗИНА	24
10. Олимхўжа Исломович Каримов УРМА ЧОЛГУЛАР ИЖРОЧИЛИГИДА МИЛЛИЙ ВА МАҲАЛЛИЙ УСЛУБЛАР	28
11. Madrimov Bahram Xudoynazarovich MADANIYAT VA SAN’AT SOHALARIDA TA’LIM OLAYOTGAN TALABALARNI ESTETIK TARBIYALASHDA XORAZM DASTONLARINING TARBIYAVIY AHAMIYATI	30
12. Norova Shoiria Umrzoqovna MADANIYAT VA SAN’AT SOHASIDA TA’LIM OLAYOTGAN TALABALARDA AXLOQIY TUSHUNCHALARNI SHAKLLANTIRISHDA XUSAYIN VOIZ KOSHIFIYNING USTOZ-SHOGIRD MUNOSABATLARI HAQIDA FIKRLARI	32
13. Джуҳонова Нохида Ҳаётжоновна ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ ЖАРАЁНИДА МИЛЛИЙ-МАЪНАВИЙ МЕРОСНИНГ ТУТГАН ЎРНИ	34
14. Rajabov Azamat Sharifovich “SHARQ MUTAFFAKKIRLARINING CHOLG’U SOZLARI RIVOJI VA TAKOMMILLASHUVIGA QO’SHGAN HISSALARI”	36
15. РажабовТўхтасин Ибодович ЎҚУВЧИЛАРГА ЎЗБЕК МИЛЛИЙ ФОЛЬКЛОР ҚЎШИҚЛАРИ ВОСИТАСИДА ЭСТЕТИК ТАРБИЯ БЕРИШ	39
16. Raxmatov Nurbek Erkinovich FORTEPIANO SOZINING KELIB CHIQISH TARIXI VA UNING MADANIYAT VA SAN’AT SOHASIDA O’QITILADIGAN FANLARDA TUTGAN O’RNI	41
17. Ruziyev Davron Yuldashevich MADANIYAT VA SAN’AT TA’LIMIDA O’QUVCHILAR JAMOASINI MUSIQIY-ESTETIK TARBIYALASHNING AYRIM MASALALARI	45
18. Ҳасанов Ҳалим Равшанович МАДАНИЯТ ВА САНЪАТИМИЗ РИВОЖИДА МУМТОЗ МУСИКА ЖАНРЛАРИНИНГ ТУТГАН ЎРНИ	47

МАДАНИЯТ ВА САНЪАТИМИЗ РИВОЖИДА МУМТОЗ МУСИКА ЖАНРЛАРИНИНГ ТУТГАН ЎРНИ

Ҳасанов Ҳалим Равшанович,

Бухоро давлат университети Санъатшунослик
факультети Мусиқа таълими кафедраси ўқитувчиси
h.r.hasanov@buxdu.uz

Аннотация: Ушбу мақолада Ўзбекистон Республикаси маданият ва санъати ривожига мумтоз мусикамиз жанрларининг тутган ўрни ва бугунги кундаги аҳамияти кенг ёритилган. Бугунги ўзбек мусиқа санъатининг жаҳон сахналарида эришаётган ютуқлари ҳамда катта ашула ижрочилиги ва оилавий ансамбллар фаолияти ҳақида фикр юритилган.

Калит сўзлар: Мумтоз мусиқий мерос, бастакорлик, гастрол, концерт, кўшиқ, терма, лапар, ялла, кўрик-танлов.

Ўзбек мусиқа маданияти қадимий ва ранго-ранг, айна пайтда янги замон анъаналарини ўзида мужассам этган ҳолда ривож топмоқда. Бунда аввало беназир халқ мусиқаси, мумтоз мусиқий мерос, миллий бастакорлик ҳозирги замон бастакорлиги, шунингдек халқ хаваскорлиги ҳамда жўшқин оммабоп эстрада ижодиёти каби шаклан ва услубан ниҳоятда сержило жабхалар намоён бўлади. Истиклол шарофати билан миллий-маънавий қадриятларимизга бўлган диққат-эътибор, унутилаёзган анъаналаримизни тарихан қисқа муддат ичида қайта тикланиши, муттасил тараққий эттириш мақсадидаги янгиланиш, ислох этиш жараёнларида устиворлик касб этди. Шунингдек кўшни ва узоқ хорижий мамлакатлар билан маданий-мусиқий алоқаларни ўзаро бойитиш йўлида ривожлантириш саъй-ҳаракатлари ҳам долзарб аҳамиятга эга бўлди.

Бугунги ўзбек мусиқа санъатининг жаҳон сахналарида эришаётган ютуқлари таҳсинга сазовордир. Бунга, хусусан, Ўзбекистон композиторлари асарларининг йирик ва нуфузли хорижий ижрочи жамоалари репертуарларидан ўрин олиши, етук санъаткорларимиз — Турғун Алиматов АҚШ, Абдухошим Исмоилов АҚШ, Франция, Германияда, Муножот Йулчиева Францияда, Юлдуз Усмонова Голландия ва Германияда, Насиба Абдуллаева ва «Ялла» ансамбли АҚШда, Миллий симфоник оркестри Туркияда, «Сўғдиёна» ўзбек халқ чолғулари камер оркестри Испания, Голландия, Германия мамлакатларида муваффақият қозонган гастрол ва концертлари ёрқин мисолдир. Шунингдек ушбу ўн йиллик даврида элликдан ортиқ ёш истеъдодли созанда ва хонандалар нуфузли Халқаро танловларнинг совриндорлари бўлишди. Улар орасида пианино ижрочилари — Улуғбек Полвонов (Португалия, 1991; Италия, 1996; Германия, 1996; Грузия, 1997; АҚШ, 1998), Гулнора Алимова (Франция, 1993; Португалия, 1994; АҚШ, 1995), Наргиза Алимова (Италия, 1996; Беларуссия, 1996; Шимолий Корея, 1997), Ирина Гульзарова (Италия, 1997; Италия, 1999; Украина, 2000), Рустам Абдуллаев (Греция, 2000), хонандалар — Анна Гузаирова (Италия, 1993), Сайда Мамадалиева (Шимолий Корея, 1996), Севара Назархонова (Болгария, 1999), камонлиторли чолғу ижрочилари — Дилшод Назаров (виолончель, Франция, 1999), Суннат Иброхимов (виолончель, қозоғистон, 2001), Марина Саркисова (скрипка, Туркия, 2000), Анастасия Юденич (скрипка, Франция, 2001), дамли чолғу ижрочиси — Али Измайлов (қозоғистон, 1995) ва бошқалар бор.

Маълумки, ўзбек халқининг маънавий гўзаллиги асрлар қаъридан келаётган куй-охангларида ўзининг ажойиб, бетакрор бадиий инъикосини топган. Уламоларимиз берган таъ-рифлардан бирига кура, мусиқа — инсон руҳининг озиридир. Бинобарин, миллий мусиқа куп асрлар давомида аждоқларимиз бой маънавиятининг, теран тафаккурининг, баркамол руҳиятининг садолардаги жонли ифодаси ва, айна пайтда, янги, буюк давлат бунёдкори бўлмиш жамиятимизнинг руҳ, қуввати ва жон озиридир.

Мустақиллик йиллари ўзбек анъанавий мусиқасига эътибор янада кучайди. Миллий қадриятлар, урф-одатлар ва маросимларнинг тикланиши мусиқа соҳасида ҳам анча ўзгаришларга сабаб бўлди. қадимий миллий мусикамиздаги бой бадиий-тасвирий воситалар билан бир қаторда, янги жанр ва турларини ўзлаштириш натижасида ўзбек мусиқа санъати яна ҳам юксак даражага кўтарилди. Шу боисдан республика микёсида кўплаб кўрик-танловлар ташкил қилинмоқда. Хусусан, ушбу ўн йилликда катта ашула ижрочилиги

ва оилавий ансамбллар (Кўқон, 1991; Шахрисабз, 1994), «Алла» ижрочилари (Тошкент, 1992, 1998, 2000; Марғилон, 1996), туй-маросим кўшиқлари ижрочилари (Тошкент, 1993), фольклор-этнографик жамоалари «Чашма» танлови (Тошкент, 1994), «Истеъдод» номли ёш хонандалар (Тошкент, 1995), бахши-шоирлар (Денов, 1991; Нарпай, 1993; Тошкент, 1997; Термиз, 1999), мақом ижрочилари ва халқ чолғулари ансамбллари (Шахрисабз, 1996), «Бархаёт сиймолар» (Тошкент, 1997, 1998), оилавий ансамбллар (Жиззах, 1998), фольклор-этнографик ансамбллари (Тошкент, 1999), М.Узоқов ва Ж.Султанов номидаги ёш хонандалар (Марғилон, 1999), Хожи Абдулазиз Расулов номидаги ёш хонандалар (Самарқанд, 1997), Комилжон Отаниёзов номидаги ёш хонандалар (Урганч, 2001), Ю. Ражабий номидаги IV Халқаро ва V Республика Мақом ижрочилари (Тошкент, 1995, 1999), оилавий ансамбллар (1995) ва фольклор-этнографик жамоалари (1996), телефестиваллар шулар жумласидандир.

Шу билан бирга, кўшиқ, терма, лапар ва яллаларимиз бутун Ўзбекистон бўйлаб ўтказил аётган катта байрамларда, айниқса, Мустақиллик Наврўзга бағишланган тантана ва оммавий сайилларда, таниқли ва ёш санъаткор-хаваскорлар иштирокида берилган турфа концерт-томошаларда ҳам ўзининг ёрқин ифодасини топмоқда.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўрисида”ги онуни ва “Кадрлар тайёрлаш миллий дастури.” - Т.:Маърифат, 2014 йил.
2. Анъанавий кўшичилик ва мақом асослари. Фан дастури. Тузувчилар: М.Мамиров, - Т.: 2001 йил.
3. Ахмедов Ф. Оммавий байрамлар режиссураси.-Т.: Алоқачи, 2008 йил.
4. Файзуллаев Е. Бўлажак мусиқа ўқитувчилари бадиий дидини шакллантиришда ўзбек мумтоз мусиқаси имкониятларидан фойдаланиш.-Т.: 2008 йил.